

‘Als een reiziger in Frankrijk, Finland, Polen, Zwitserland, Engeland, Duitsland, Hongarije, Amerika of Canada zou vragen wat mensen daar werkelijk beweegt en wat ze willen bereiken, kan het antwoord zijn: meer geld, werk, liefde. God of wat dan ook. Maar het zou ook in toenemende mate de belofte van “een eigen leven” zijn. [. . .] Het is amper overdreven om te zeggen dat het dagelijks gevecht om een eigen leven te leiden de collectieve ervaring van de westerse wereld is geworden.’ (Beek & Beck-Gernsheim, 2002)

Moderne mensen leven in een posttraditionele orde. De traditie leverde een vertrouwde inbedding. Ze vormde een ‘groot verhaal en een gemeenschappelijk kader dat mensen veel directieven en weinig individuele keuzes bood. Intussen zijn de regels en gewoontes van de traditie vervangen door het aanbod van de markt, wetenschap en technologie. Moderne individuen zijn calculerende burgers geworden.

Sinds enkele decennia heerst alom onbehagen over de zelfgerichtheid van het huidige individualisme. Je eigen leven leiden’ wordt steeds vaker opgevat als een project van persoonlijke groei. Daarbij raken mensen blind voor zaken die het ‘dikke ik’ overstijgen en die nu juist de voedingsbodem zijn voor een werkelijk rijk zelf. Welke levenshouding moeten laatmoderne mensen vandaag ontwikkelen? We hebben behoefte aan een nieuwe publieke moraal zodat mensen een geëngageerde levensstijl voeren. De fundamentele opdracht voor iedereen is sociale zelfverwerkelijking.

Joep Dohmen (1949) is hoogleraar Wijsgerige en Praktijkgerichte Ethiek aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht.